

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н.К. Крупської
Науково-методичний відділ

Листок-сигнал серії:
“Письменники-ювіляри”

**ЯСКРАВА ПОСТАТЬ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ**

(до 80-річчя від дня народження П. Загребельного)

Донецьк 2003

**ББК 83.3(4Укр) 6-8
Я 81**

Яскрава постать сучасної української прози: (До 80-річчя від дня народження П. Загребельного): Листок-сигнал / Донец. ОУНБ ім. Н.К. Крупської; Склад. І.А. Пилипенко. – Донецьк, 2003. – 7 с. – (Серія “Письменники-ювіляри”).

Складач:	І.А. Пилипенко
Редактор:	О.Г. Полева
Відп. за випуск:	Н.П. Авдєєнко
Комп'ютерний набір:	В.І. Копійка

Павло Загребельний – одна з найяскравіших постатей сучасної української прози. Він має таку силу таланту і саме таку винятково широку освіченість, що зміг створити книжки із загальнолюдським, справді глибоко гуманістичним звучанням.

П. Загребельний народився 25 серпня 1924 року в с. Солошине Кобеляцького району Полтавської області. У 1951 році закінчив філологічний факультет Дніпропетровського університету. Працював у дніпропетровській обласній газеті “Днепровская правда”, журналі “Вітчизна”, редагував газету “Літературна Україна”. У 1979-1986 роках очолював Спільку письменників України. Був депутатом Верховної Ради СРСР та депутатом Верховної Ради УРСР. Загребельний – лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка. Нагороджений орденами Вітчизняної війни II ступеня, Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, Ярослава Мудрого V ступеня.

П. Загребельний належить до покоління людей, які пройшли полум'я війни: воював на фронті, перебував у гітлерівських та радянських концтаборах. Тому майже в кожній книжці Загребельного, де зображено життя людей його покоління, присутня тема війни. Різні персонажі цих творів, але для самого автора цікавіші й ближчі натури сильні й вольові, які опираються на долі й прагнуть пливати у житті проти течії. Зрештою, Загребельний і сам такий.

Про П. Загребельного можна сказати, що він сам створив себе. Його однаковою мірою цікавили й математика, й фізика, й гуманітарні науки. Обдарований неймовірною працездатністю, він міг би стати математиком або фізиком.

Але він звернувся до літератури, створив із себе той рідкісний в Україні тип письменника, чиєю життєвою і професійною релігією стала книжка.

П. Загребельний – плодовитий письменник. Він автор багатьох повістей, новел, п'єс, кіносценаріїв. Але серед найширшого загалу українських, та й не тільки українських, читачів Загребельний став популярним передусім історичними романами.

Коли 1968 року з'явився перший історичний твір письменника "Диво", він став справжньою літературною сенсацією. "Диво" зімкнуло й поєднало різні часи, у ньому століття перемовляються через голови людських поколінь, у ньому чи не вперше у вітчизняній прозі так концентровано застосовано прийоми, що стали визначальними для світової літератури другої половини ХХ століття.

Потім були "Євпраксія", "Роксолана", "Я, Богдан", що побили всі можливі рекорди популярності української прози. Їх і нині перевидають у колишніх республіках Союзу. Наклади й кількість перевидань перевищують чи не всіх разом узятих українських сучасних прозаїків.

І "Диво", і "Первоміст", і "Євпраксія" поставили Загребельного в ряд найчитабельніших українських прозаїків. А "Роксолана", на думку літературознавців, - перший і поки що єдиний український бестселер у повному розумінні цього слова. Саме цей твір мав би бути екранізований, бо "Роксолана" Загребельного дає можливість різних режисерських прочитань та інтерпретацій. Адже там є і тодішній загальноєвропейський контекст, й екзотична історія Туреччини, і виняткова людська доля, й минуле України в особливо драматичних його моментах.

Не пройшли поза увагою читачів та критиків й романи "Розгін", "Південний комфорт", "Безслідний Лукас", "Тисячолітній Миколай".

Звичайно, Загребельний – це не тільки історичний роман. Це й роман сучасний, де письменник, як і в історичному романі, однаково не прогнозований. Справді сучасним, хоч би з якого погляду на нього поглянути (тематичного, мовно-стильового, естетичного, пізнавального), є роман "Юлія, або запрошення до самовбивства". Цей твір не одноплановий, змістовно й стилістично багатосаровий, з політичними, соціологічними, історичними, культурологічними векторами думки. Загребельний вдало використовує в оповіді пригодницький елемент, філософські відступи, колоритні діалоги, демонструє свою неабияку майстерність живописати жіночі портрети. Цей

роман називають новаторським за змістом, адже письменник спробував зламати стереотипи мислення читача, насамперед, читача-чоловіка, зобразив жінку-Бога, жінку-володарку світу.

Нещодавно з'явилися романи “Зона особливої охорони” та “Брухт”, в яких письменник знову намагається втекти від себе вчорашнього. Ця постійна змінюваність у літературі – якість дорогоцінна, оскільки повторюваність – антипод оригінальності.

Ще понад двадцять років тому Василь Земляк, приналежний до того ж літературного покоління, писав, що Загребельний – письменник загадковий, важко вгадати, чого від нього можна чекати завтра, куди ми, читачі, рушимо слідом за його нестримною уявою.

До ювілею П. Загребельного бібліотеки можуть оформити книжкові виставки “Павло Загребельний: життя і творчість”, “Таємниці Павла Загребельного”, “Світ наших далеких предків” (історичні романи П. Загребельного), провести літературну годину “Жінки – найбільше диво на Землі” (жіноча тема в творчості П. Загребельного), ескіз до портрету “Його релігією стала книга”, історико-літературну подорож “Історичний дивосвіт П. Загребельного”, публіцистичну годину “Український шлях” (роздуми П. Загребельного про Україну).

Шанувальників творчості Павла Загребельного може зацікавити комплексний захід - день літературного ювілею, до складу якого входять:

1. Книжкова виставка “Художній світ Павла Загребельного”.
2. Творчий портрет “Призначення письменника – писати книги”.
3. Дискусія за романом “Брухт”.

Орієнтовні роздуми-питання до дискусії

1. Чи є безпосередній зв'язок між “Брухтом” та іншими творами прозаїка, насамперед, повістю “Гола душа” та романом “Юлія, або запрошення до самовбивства”?

2. “Брухт” – це художній твір чи публіцистичний?
3. Реакція на роман “Брухт” виявилась неоднозначною. Існують полярні думки: цей роман - непересічний твір, глибокий, точний у відтворенні характерних реалій часу, котрий залишиться і в історії самого П. Загребельного, і в історії української літератури; “Брухт” – роман-фейлетон, що недовго житиме, це соціальна сатира, яка вже набридла. Отже, до якої думки Ви схиляєтесь?
4. Чи згодні Ви з тим, що образ центрального персонажа складний, суперечливий? Чи можна скласти певну концепцію про образ головного персонажа Яреми Совинського. Хто він – Чацький 2001 року, який виступає як обвинувач, чи звичайний ділок, чи сутенер, або ж інтелектуал-скептик?
5. Деякі критики вважають, що одна з найбільш яскравих і переконливих метафор для позначення істинних “героїв нашого часу” – це Нуль. Чи згодні Ви, що головний герой насправді – це непримітний Нуль?
6. В чому феномен корпорації – фантома “Куч-метал”?
7. Для чого в романі введена лінія Україна – Рим? Чому пізнання історії Яреми Совинського автор вирішив прив’язати до Римської імперії?
8. Яке враження справляє прочитання “Брухту”? Чи бачите Ви в ньому констатацію огиди від нинішніх реалій?

При підготовці заходів, присвячених ювілею П. Загребельного, доцільно використати таку літературу:

1. Загребельний П. Брухт; Гола душа: Роман; повість. – Х.: Фоліо, 2002. – 398 с.
2. Загребельний П. Юлія, або запрошення до самовбивства: Роман. – Х.: Фоліо, 2002. – 349 с.
3. Загребельний П. Мудрість і краса – незнищенні // Шаров І. 100 сучасників: роздуми про Україну. – К.: Преса України, 2002. – С. 137-140.

4. Загребельний П. Український шлях // Українська культура. – 2004. - № 1. – С. 8-11.

***

5. Брых М. Секс и лом в империи Альцгеймера // Зеркало недели. – 2003. – 15 марта. – С. 19.

6. Від Бога до Фейєрбаха, або все йде в борщ: Київські критики сперечаються довкола нового роману Павла Загребельного // Літ. Україна. – 2003. – 27 берез. – С. 6.

7. Логвиненко О. Шекспірівські пристрасті у царстві Юлії // Київ. – 2002. - № 11. – С. 158-160.

8. Слабошпицький М. Історичний дивосвіт Павла Загребельного // Дивослово. – 2000. - № 2. – С. 57-59.

9. Слабошпицький М. Три варіації на тему Павла Загребельного // Дивослово. – 2002. - № 10. – С. 7-12.

***

10. П. Загребельний “Тисячолітній Миколай”: Матеріал на допомогу проведенню обговорення книги / ДОУНБ; Уклад. І.А. Пилипенко. – Донецьк, 1996. – 6 с.

11. Роздуми над книгою П. Загребельного “Гола душа”: Матеріал на допомогу б-рям / ДОУНБ; Склад. І.А. Пилипенко. – Донецьк, 1993. – 3 с.

Підп. до друку 08.12.2003. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк трафаретний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 0,3
Обл. вид. арк. 0,26. Зам. 2-120803. Наклад 65 прим.

Видавниче підприємство “Східний видавничий дім”
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80
e-mail: svdm@skif.net